

Hierarchia Chomsky'ego

Języki formalne i techniki translacji - Wykład 12

Maciek Gębala

8 stycznia 2019

Maciek Gębala Hierarchia Chomsky'ego

Hierarchia Chomsky'ego

Języki typu 3 - regularne

Produkcje gramatyki mają postać: $A \rightarrow aB|a$, gdzie $A, B \in N$ i $a \in T$.

Języki typu 2 - bezkontekstowe

Produkcje gramatyki mają postać: $A \rightarrow \alpha$, gdzie $A \in N$ i $\alpha \in (N \cup T)^*$.

Języki typu 1 - kontekstowe

Produkcje gramatyki mają postać: $\alpha \rightarrow \beta$, gdzie $\alpha, \beta \in (N \cup T)^*$, $\alpha \neq \varepsilon$ i $|\alpha| \leq |\beta|$.^a

^aWyjątkowo dopuszczamy produkcję $S \rightarrow S'\varepsilon$, gdzie S jest symbolem początkowym i nie występuje w żadnej innej produkcji.

Języki typu 0 - nieograniczone (rekurencyjnie przeliczalne)

Produkcje gramatyki mają postać: $\alpha \rightarrow \beta$, gdzie $\alpha, \beta \in (N \cup T)^*$ i $\alpha \neq \varepsilon$.

Maciek Gębala Hierarchia Chomsky'ego

Języki nieograniczone

Języki nieograniczone (definiowane gramatykami nieograniczonymi) są równoważne językom rozpoznawanym przez maszyny Turinga. Zgodnie z tezą Church-a języki rozpoznawalne przez TM są tymi które można obliczyć.

Zagadnienia obliczalności będą poruszane na wykładzie *Teoretyczne podstawy informatyki* (oraz *Teoria obliczeń i złożoność obliczeniowa* na drugim stopniu).

Maciek Gębala Hierarchia Chomsky'ego

Języki kontekstowe - przykład

Język

$$L = \{ ww : w \in \{0, 1\}^* \}$$

Lemat

Język L nie jest bezkontekstowy.

Dowód

Na tablicy.

Maciek Gębala Hierarchia Chomsky'ego

Notatki

Notatki

Notatki

Notatki

Języki kontekstowe - przykład

Gramatyka kontekstowa dla języka L

$$A \rightarrow 0ZA|1JA|0K|1L$$
$$Z_1 \rightarrow 1Z$$
$$J1 \rightarrow 1J$$
$$\begin{array}{ccc} \mathbb{Z}K & \rightarrow & K0 \\ IK & \rightarrow & I\mathbb{Q} \end{array}$$
$$\mathcal{L} \rightarrow K1$$
$$K \rightarrow 0$$
$$L \rightarrow 1$$

Maciek Gębala

Maciek Gębala

Hierarchia Chomsky'ego

Języki kontekstowe - przykład

Jak wyprowadzić 110110

$$1J10JK \rightarrow 11J0JK \rightarrow 110JJK \rightarrow$$

wyprowadzić słowo spoza języka?

Pytanie: czy można wyprowadzić słowo spoza języka?

Maciek Gębala

Hierarchia Chomsky'ego

Gramatyka kontekstowa a automat

Czy istnieje automat rozpoznający języki kontekstowe?

Automat liniowo ograniczony

Automat z wejściem na taśmie który może poruszać się tylko na tym wejściu (w obie strony) i zmieniać zawartość taśmy. Automat niedeterministycznie odwraca proces wyprowadzenia.

Czy mozna stworzyc automat w pelni deterministyczny?

Maciek Gębala

Hierarchia Chomsky'ego

Gramatyki dowolne

Przykład - $L = \{ 1^n : \exists i \in \mathbb{N} \ n = 2^i \}$

Gramatyka dowolna

$$A1 \rightarrow 11A$$
$$K \rightarrow \mathbb{E}$$

ontekstowa

$$A1 \rightarrow 11A$$
$$K \rightarrow 1$$

_____

Prawie wszystkie „rozsądne” języki są kontekstowe.

Maciek Gębala

Hierarchia Chomsky'ego

Notatki

Notatki

Notatki

Notatki

Twierdzenie: Języki typu $i + 1$ są ściśle zawarte w językach typu i .

Dowód:

$i = 2$ - każda gramatyka regularna jest bezkontekstowa
i istnieją języki bezkontekstowe nie będące
regularnymi, np. palindrom;

$i = 1$ - gramatyka bezkontekstowa w postaci Chomsky'ego jest gramatyką kontekstową, przykład z wykładu jest językiem kontekstowym a nie jest bezkontekstowym;

$i = 0$ - każda gramatyka kontekstowa jest gramatyką dowolną, dowód ścisłości zawierania wykracza poza ramy obecnego wykładu.

Notatki

[illegible]

Notatki

[illegible]

Notatki

[illegible]

Notatki

[illegible]